Maksukorralduse seaduse ja teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja juurde
Lisa 2

Kooskõlastusringil esitatud märkuste ja ettepanekutega arvestamise/mittearvestamise tabel

PERIOODIL 16.04.2025–09.05.2025 ESITATUD MÄRKUSED NING ETTEPANEKUD

Nr	Märkuse esitaja	Kooskõlastamise tulemus, märkused ja ettepanekud	Märkuste ja ettepanekute arvestamine ja arvestamata jätmise põhjendus
1.	**Eesti Advokatuur**	Eesti Advokatuur esitas eelnõule arvamuse järgmiste ettepanekutega:	
		„1. MKS § 27 lõike 1 täiendamine punktiga 5[1] Eelnõu punktiga 12 täiendatakse MKS § 27 lõiget 1 punktiga 5[1], mille kohaselt kuulub edaspidi avaldamisele juriidilisest isikust maksukohustuslasele tehtud maksuotsuse resolutsioon, kui selle vaidlustamine ei ole enam menetluslikult võimalik. Maksukohustuslane ei saa vältida maksuotsuse avaldamist selleläbi, et ta tasub maksuotsuse aluseks oleva rahalise kohustuse ära. Kui maksuotsus on kord tehtud, siis ainukene võimalus vältida selle resolutiivosa avaldamist on tuvastada vaide- või kohtumenetluse korras selle õigusvastasus ning saavutada selliselt selle jäädav kehtetuks tunnistamine või tühistamine. Antud muudatusega ei saa nõustuda. Juba täna on maksuvõla info avalik ning sellega maksekäitumine avalikkuse kaudu survestatud. Eelkõige on probleem ettepaneku puhul aga selles, et vastav õiguslik lahendus – isegi ära tasutud maksuotsuste avaldamine – loob sisuliselt karistusliku maksu määramise instituudi. Karistus antud juhul ei väljendu aga mitte maksumääras, vaid haldusakti resolutsiooni avalikustamises. Seeläbi tekib maksumenetluse ajal ettevõtjale täiendav surve vältida maksuotsust ja leppida menetluse ajal üksnes avalikustamise hirmu tõttu maksuhalduri tõlgendusliku hüpoteesiga ehk viia deklaratsiooni parandused sisse isegi siis, kui ta riigi tõlgendusega ei nõustu (kuid avalikustamise vältimiseks ei taha ka maksuhalduriga vaielda). Kokkuvõttes on eelnõu puhul jäetud tähelepanuta sellega maksuhaldurile antav täiendav survemeetod ehk sisuliselt on tegemist karistusliku maksu määramise vormiga. Antud lahenduse proportsionaalsust ei ole analüüsitud. Lisaks on küsimus veel selles, et kui maksuhalduri arvates on mõne maksumaksja suhtes tehtud „liiga palju“ maksuotsuseid (mis on aga ära tasutud), siis avalikkusel puudub adekvaatne info, mille pinnalt hinnata vajadust võtta seisukoht vastava isiku maksumoraali osas. Üksnes maksuotsuse resolutsioonist ei ole võimalik saada ülevaadet isiku maksumoraaliga seonduvast. Samal ajal on aga maksuhalduril olemas nii asjakohane teave kui õigusliku võimalused vastava olukorraga tegelemiseks. Seda rolli ei saa maksuhaldur piiratud info kaudu ära delegeerida ja anda selliselt maksumoraali kujundamine üle täpsemalt informeerimata avalikkusele.“	**MITTEARVESTATUD** Turg toimub efektiivsemalt siis, kui ettevõtetel on rohkem infot oma potentsiaalsete äripartnerite kohta – mida läbipaistvam ettevõtluskeskkond on, seda paremini on võimalik hinnata äritegevusega seonduvaid riske. Maksuvõla info avaldamine on üks näide, kuidas riik suurendab ettevõtluskeskkonna läbipaistvust, sest ettevõtete maksukäitumise ning maksumoraali pinnalt on võimalik teha järeldusi tema valmisoleku ja võimekuse kohta tasuda ka teisi kohustusi. Ometi on selge, et maksuvõla info täielikku pilti ettevõtte maksuhügieenist ei anna ning tegelikkuses on potentsiaali turgu siinkohal veelgi läbipaistvamaks teha, ehk antud juhul läbi maksuotsuste resolutsioonide avalikustamise. Maksuotsus on *ultima ratio* meede, mis tehakse juhul, kui MTA hinnangul ei ole enam perspektiivi maksukohustuse vabatahtlikuks täitmiseks. Kuna ettevõtted on huvitatud sellest, et ka nende tehingupartnerid täidaksid oma lepingulisi kohustusi samuti vabatahtlikult, mitte sundkorras läbi õiguskaitsemeetmete, siis on mõistetav, miks ettevõtlussektoril endal on maksuotsuste resolutsioonide avaldamise vastu huvi ning nõudlus. Rõhutamegi siinkohal, et initsiatiiv kõnealuseks muudatuseks ei tulnud mitte Rahandusministeeriumilt, vaid Eesti Kaubandus-Tööstuskojalt, mis on Eesti üks suurimaid ettevõtteid koondav organisatsioon. Resolutsioonide avalikustamine kahtlemata paneb ettevõtted teatava surve alla valida hoolikamalt oma õigusvaidlusi MTA-ga, sest maksuotsusega päädiva vaidluse edaspidiseks hinnaks on selle vaidluse toimumise ja selle resolutsiooni avalikustamise fakt, ning mõistagi, turg võib sellest midagi arvata. Teisalt, Rahandusministeerium ei saa olla nõus kirjeldusega, et tegemist on karistusliku meetmega – printsiibis ei erine maksuotsuste resolutsioonide avaldamine olemuslikult kohtumenetluse avalikkuse printsiibist, kus nii vaidluse kulg, selle sisu ja resultaat on reeglina kõik avalik. On selge, et avalikkuse printsiibi süsteemne rakendamine võib heidutada isikuid õigusvaidlusest, kui nad pigem eelistaksid diskreetsust õiguse otsimisele, kuid seda kompenseerib avalikkuse parem informeeritus ning sellest tingitud ettevõtlussektori tõhususe kasv. Märgime, et kõnealuse meetme proportsionaalsust on analüüsitud VTK tasandil, kuid selguse huvides reprodutseerime selle ka käesoleva eelnõu seletuskirja.

			Mis puudutab avalikkuse võimekust teha adekvaatseid järeldusi maksuotsuste resolutsioonidest, siis siinkohal ei ole see Rahandusministeeriumi otsustada, kuidas turg kõnealust informatsiooni tõlgendama ning rakendama hakkab. Niisamuti ei kirjuta riik ette, kuidas avalikkus peaks suhtuma maksuvõla olemasolusse, erinevate vaideotsuste ning kohtulahendite sisusse jne. Eelnõu seletuskirjas on rõhutatud, et maksuotsuste saamine ettevõtluse käigus ei ole iseenesest midagi haruldast ning et pole midagi ebatavalist selles, kui ettevõtted vaidlevad MTA-ga siirast veendumusest, et MTA tõlgendab või rakendab kehtivat õigust valesti või eksib faktides.
		„2. MKS §-i 40 täiendamine lõikega 1^2 Eelnõu punktiga 17 lisatakse MKS §-i 40 uus lõige 1^2, mille kohaselt oleks teatud tingimustel võimalik panna maksukohustuslase maksuvõla tasumise eest solidaarselt vastutama ka selline juhatuse liige, kes seda maksuvõlga omaenda süülise tegevusega põhjustanud ei ole, kuid kes tahtlikult jätab kohustuse täitmata. Peaasjalikult peaks solidaarne vastutus tekkima olukorras, kus esindataval on piisavalt vara, et maksuvõlg tasuda, kuid uus juhatuse liige põhjendamatult hoidub sellest kõrvale või suisa keeldub sellest, või näiteks kui ta pahauskselt viib varad ettevõttest välja maksudest kõrvalehoidumise eesmärgil. Ettepanekuga ei saa nõustuda. Juba täna on MKS § 89 lg 1 kaudu tagatud see, et kui maksukohustuslane (sh uus juhatuse liige) enne maksusumma määramise aegumist (§ 98) avastab, et äriühingu nimel esitatud deklaratsioonis esinevad vead, siis on maksukohustuslane kohustatud sellises olukorras deklaratsiooni parandama ning varasemal tasumata maksukohustuse ära tasuma. Seletuskirja puhul jääb ka ebaselgeks, et kui maksukohustuslasel on tekkinud maksuvõlg ja tal on varad selle tasumiseks, siis miks maksuhaldur ei saa teha täitetoiminguid ja peaks justkui ära ootama juhatuse liikme poolsed sammud. Kokkuvõttes ei ole selge, mis on eelnõu regulatsiooniga saavutatav täiendav õiguslik võimalus.“	**MITTEARVESTATUD** Muudatuse mõtteks on motiveerida juhatuse liikmeid tasuma ka selliseid maksuvõlgasid, mida nad ise oma süülise käitumisega ei põhjustanud. Praegu on kehtivas õiguses aga olukord, kus juhatuse liikme vahetumisel ei ole uuel juhatuse liikmel mingit survet ega motivatsiooni tasuda ettevõtte olemasolevat maksuvõlga, sest kuna ta seda ise ei põhjustanud, siis ei kanna ta selle tasumata jätmise eest ka mingit isiklikku riski. See aga tähendab, et uute juhatuse liikmete maksuhügieen olemasolevate maksuvõlgade suhtes võib olla kasinam ning nende riskikäitumine suurem. Tavaolukorras on juhatuse liige heidutatud maksude tasumise kergekäelisest kõrvalehoidumisest isikliku vastutuse riski tõttu, kuid uutel juhatuse liikmetel sellist heidutust praegu ei ole. Eelnõu likvideerib selle vastutuse lünga ning motiveerib juhatuse liikmeid tagama ettevõtte kõikide maksuvõlgade tasumise, mitte üksnes selliste, mis kaasnesid eelneva juhatuse juhtimisotsuste tõttu. Üldine vastutusotsuse tegemise loogika säilib, st solidaarset vastutust kohaldatakse juhul, kui ettevõtte enda varade arvelt maksuvõlga tasuda ei saa. Kui aga uus juhatuse liige suunab olemasolevaid rahalisi ressursse mujale ning sellisel suunamisel ei ole mingit eluliselt usutavat majanduslikku sisu, siis võib tõesti tekkida kahtlus, et tegemist võib olla tahtliku maksudest kõrvale hoidumisega. Sellisel juhul on MTA-l õigus alustada vastutusmenetlus ja koguda tõendeid, ning kui tõendid peaksid tekkinud kahtlust kinnitama, siis tehaksegi solidaarset vastutust loov vastutusotsus. Kui juhatuse liige ei ole sellega nõus, on tal õigus see vaidlustada vaide- või kohtumenetluse korras. Kvalitatiivselt ei ole siin millegi uuega tegemist, sest ka praegu peavad juhatuse liikmed langetama otsuseid lähtudes riskist, et kui nende otsustega tekib maksuvõlg, siis võivad nad selle eest kanda isiklikku vastutust. Erinevalt siiski kehtivast õigusest, tekib uuel juhatuse liikmel solidaarne vastutus olemasolevale maksuvõlale üksnes juhul, kui see juhatuse liige jätab selle tahtlikult tasumata. Raskest hooletusest tingitud tasumisega viivitamine solidaarset vastutust kaasa ei too. MKS § 89 lõike 1 puhul tuleb silmas pidada, et see reguleerib üksnes deklaratsioonide parandamist. See ei hõlma olukorda, kus maksud on korrektselt deklareeritud, ent need jäetakse lihtsalt tasumata. Vastutusotsus tehaksegi juhul, kui selline tasumata jätmine on tingitud juhatuse süülisest seadusrikkumisest ning ettevõtte enda varade arvelt maksuvõlga tasumiseks ei piisa. Vaadake siinkohal Rahandusministeeriumi vastust ka Eesti Kaubandus-Tööstuskoja märkusele MKS § 40 täiendamise teemal.
		„3. MKS §- i 96 täiendamine lõikega 5^1	**MITTEARVESTATUD** Eelnõuga ei muudeta põhimõttelisel viisil kehtivat korda – kolme kuu nõuet ei kaotata. Küll aga sätestab eelnõu võimaluse sellest nõudest kõrvale kalduda, kui on selge, et kolme kuu jooksul ei ole

		Eelnõu punktiga 23 lisatakse MKS §-i 96 uus lõige 5^1, mille kohaselt ei ole MTA enam seotud piiranguga, mis keelab teha vastutusotsust enne, kui MTA pole eelnevalt üritanud kolme kuu jooksul võlga sisse nõuda sissenõudmismenetluses. Kehtiva MKS § 96 lõike 5 kohaselt võib vastutusotsuse teha vaid siis, „/…/ kui maksumaksja või maksu kinnipidaja suhtes on alustatud sissenõudmist /…/ ning selle tulemusel ei ole õnnestunud kolme kuu jooksul võlga sisse nõuda või kui maksumaksjale või maksu kinnipidajale on välja kuulutatud pankrot.“ Kolme kuu piirang eksisteerib ennekõike selleks, et realiseerida säästlikkuse printsiip, ehk anda maksumaksjale või maksu kinnipidajale võimalus vabatahtlikult tasuda oma võlg enne vastutusotsuse tegemist. Kõnealune säte on sõnastatud imperatiivselt, ehk seda nõuet tuleb järgida ka siis, kui objektiivsetel põhjustel on juba ette näha, et sundtäitmine kolme kuu jooksul on võimatu – näiteks põhjusel, et maksukohustuslasel ei ole piisavalt vara, et võlga tasuda. Olukorras, kus kolme kuu kriteerium ei täida ilmselgelt enam oma eesmärki ning asub põhjendamatult takistama menetluse kulgemist kiirel ja efektiivsel viisil, peaks olema sellest võimalik kõrvale kalduda ja teha vastutusotsus ära ootamata kolme kuu möödumist. Täiendusettepanekuga nõustuda ei saa. Alates 2002. kehtivas maksukorralduse seaduses on tehtud väärtusotsustus, et juhatuse liikme vastutust ei rakendatakse tormakalt ja kergekäeliselt. Juhatuse liikme vastutuse instituut on subsidiaarne ja aktsessoorne. Täpsemalt, esindaja vastutab äriühingu maksuvõla eest vaid teatud tingimustel ning lisaks juhul, kui maksukohustuslane ise ei ole suuteline seda tasuma. Neid põhimõtteid on muuhulgas mõeldud hoidma ja kaitsma seaduses sisalduv kolme kuuline viivitus. Seletuskiri ei selgita aga seda, et kas ja mis asjaolud on võrreldes 2002. aastaga tänaseks muutunud, et esineks vajadus teha põhimõttelisi muudatusi sekundaarse olemusega juhatuse liikme instituudis.“	võimalik võlga realiseerida. Nii kaua, kuni ettevõttel on vara, peab MTA jätkuvalt kinni pidama seaduses sätestatud kolme kuu piirist. Rahandusministeerium on nõus, et solidaarset vastutust ei tohiks kergekäeliselt rakendada, kuid teisalt ei tohiks solidaarse vastutuse rakendamist takistada ka liigformaalsed piirangud, mis ühel või teisel põhjusel oma eesmärki ei täida – kolme kuu nõude mõte on anda juhatuse liikmele täiendav võimalus realiseerida võlg maksukohustuslase vara arvelt, mitte anda talle aega ennast maksimaalselt ette valmistada potentsiaalseks vastutusmenetluseks. Kui on näha, et võla tasumine on objektiivselt võimatu, siis muutub kolme kuu tärmin ebaproportsionaalseks takistuseks, mis võib isegi ohustada maksude sissenõudmist. Sellel põhjusel on praegune kolme kuu nõue liialt dogmaatiline, mistõttu näebki eelnõu ette võimaluse sellest teatud tingimustel kõrvale kalduda. MTA peab tõendama, et võla realiseerimine kolme kuu jooksul on perspektiivitu. Juhatuse liikmel on õigus vastutusotsus vaidlustada nii vaide- kui ka kohtumenetluses.
2.	**Eesti Kaubandus-Tööstuskoda**	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda esitas eelnõule arvamuse järgmiste ettepanekutega:	
		„Toetame eelnõu sätteid, mis vähendavad ettevõtjate halduskoormust ning bürokraatiat ja millega kaovad põhjendamatud maksukohustuslaste kohtlemise erisused. Näiteks eelnõu § 1 punktis 15 toodud muudatus, millega on plaanis kaotada piirang, mis keelab maksuhalduril avaldada äriühingu ja füüsilisest isikust ettevõtja makstava keskmise töötasu suurust hankijale ehitustööde hangetel.“	**TÄNAME NING VÕTAME TEADMISEKS**
		„Kaubanduskoda toetab eelnõu § 1 punktis 23 toodud muudatust, millega edaspidi muutuvad maksusumma tasumiseks kohustava vastutusotsuse tegemise alused nii, et üheks vastutusotsuse tegemise aluseks oleks ka raugemine.“	**TÄNAME NING VÕTAME TEADMISEKS**
		„Lisaks on meil hea meel, et Kaubanduskoja varasemaid ettepanekuid on kuulda võetud ning eelnõuga on kavas muudatus, millega edaspidi avalikustatakse juriidiliste isikute suhtes tehtud maksuotsuste resolutiivosa (eelnõu § 1 p 12). Näeme, et maksuotsuste avalikustamine parandab maksukeskkonna läbipaistvust ning annab ettevõtjatele ja teistele huvilistele parema võimaluse saada teavet koostööpartnerite kohta. Seejuures on maksuotsused oma sisult ettekirjutused ning nende avaldamine ei ole Eesti õiguskeskkonnas uus. Näiteks avaldavad ettekirjutusi juba täna mitmed riigiasutused nagu Konkurentsiamet ja Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalve Amet. Lisaks võimaldab juba kehtiv seadus (MKS § 55) maksuotsuse resolutsiooni teataval juhul avaldada Ametlikes Teadaannetes. Seega ei loo eelnõu täiesti uut võimalust, vaid laiendab olemasolevat. Lisaks juhime tähelepanu asjaolule, et kehtiva maksukorralduse seaduse alusel on võimalik teatud juhul avaldada teatud osa maksuotsusest.“	**TÄNAME NING VÕTAME TEADMISEKS**
		„Maksukorralduse seaduse paragrahvi 40 täiendamine lõikega 1^2	**MITTEARVESTATUD**

		Eelnõuga (§ 1 p 17) on kavas täiendada maksukorralduse seaduse paragrahvi 40 lõikega 1^2 järgmises sõnastuses: „*(1^2) Kui seaduslik esindaja, tegevjuht, vara valitseja või käesoleva paragrahvi lõikes 1^1 nimetatud tegelikku võimu omav füüsiline isik ei ole tekkinud maksuvõlga põhjustanud käesoleva seaduse §-s 8 nimetatud kohustuste rikkumisega ise, vastutab ta siiski selle maksuvõla eest solidaarselt maksukohustuslasega, kui ta hoidub tahtlikult kõrvale tekkinud maksuvõla tasumisest maksukohustuslase vara arvelt.*“ Meie hinnangul on sätte vastutajate ring ebamõistlikult laia sõnastusega, sest vastutust isikliku vara arvelt ettevõtte maksuvõlgnevus tasuda saab laiendada kõigile ettevõtte omanikele, tegevjuhtidele ja juhatuse liikmetele. Muudatuse järgi on maksuhalduril võimalik panna maksuvõlgnevuse eest süüliselt maksuvõla tekitanud juhatuse liikmele lisaks solidaarselt vastutama ka nt uus juhatuse liige või tegevjuht, kes nt alles ettevõtte majandusliku seisuga tutvub ega ole maksuvõlga tahtlikult jätnud tasumata. Seejuures on arusaamatu, miks üldse on vaja maksuhalduril oodata uue juhatuse liikme tegevust maksuvõlgnevuse osas, kui maksuhalduril on kehtiva seaduse 13. peatüki alusel võimalik kohe rakendada täitetoiminguid, kui maksuvõlg on tekkinud ja maksukohustuslasel on selle tasumiseks vara olemas. Kuigi plaanitava sätte sõnastus näeb vastutuse eeldusena ette „tahtliku“ hoidumise maksuvõla tasumisest, jääb ebaselgeks, kuidas seda tahtlust hinnatakse. Kui maksuhaldur subjektiivselt annab hinnangu tahtluse olemasolule, siis peab ettevõtja solidaarselt vastutama pandud isik suutma tõendada, et ta ei ole tahtlikult hoidunud maksude tasumisest. Maksuhaldurile nii suure subjektiivse otsustusõiguse andmine suurendab lisaks riski, et plaanitavat sätet kasutatakse ebaõigelt ära ning see võib kaasa tuua õigusvaidlusi. Leiame, et olukord, kus isik võib vastutada teise subjekti maksukohustuste eest ilma enda õigusvastase käitumiseta, kahjustab õigusselguse põhimõtet ja vähendab õiguskindlust, piirab ülemääraselt ettevõtlusvabadust ja omandipõhiõigust. Lisaks heidutab kavandatav muudatus pädevaid isikuid juhtorganitesse kandideerimast. Kui ettevõtte juhtorganite liikmed peavad alati arvestama, et iga eksimus, mida nad pole põhjustanud, võib kaasa tuua isikliku vara arvelt vastutuse, siis väheneb inimeste soov töötada juhtivatel kohtadel. Lisaks raskendab muudatus ettevõtetel, kel on juba maksuvõlgnevus (ka ajatatud), võimalusi leida uusi pädevaid juhte, et ettevõtte tegevust edasi viia või investoreid, et ettevõtte majanduslikku seisu parandada. Kui arvestada majanduse kehva seisu, Venemaa agressioonisõda Ukrainas, USA ettearvamatut käitumist (nt tollimaksude muutused), siis võib igal hetkel mõnel ettevõttel tekkida maksuvõlg riigi ees. Seega peavad muudatuse valguses kõik ettevõtted igaks juhuks kõiki oma otsuseid põhjalikult dokumenteerima, et vajadusel tõendada iga juhtimisotsuse põhjendatust. Näiteks, kui uus juhatuse liige ei asu koheselt maksuvõlga tasuma, et tagada mõni teine võlgnevus (nt laen), sest muidu ettevõte ei saa tegevust jätkata. Mistõttu näeme, et see muudatus toob kaasa ebamõistliku ettevõtte halduskoormuse tõusu, vähendab võimalusi kõrge kvalifikatsiooniga juhtide leidmiseks ning piirab ebamõistlikult ettevõtlusvabadust. Lisaks märgime, et eelnõu seletuskirjast ei selgu, kui suurt positiivset mõju riigieelarvele selline muudatus kaasa toob. Seejuures on seletuskirjas välja toodud, et „*MTA teeb aastas keskmiselt ca 40 vastutusotsust, kuid see puudutab nö tavaolukordasid, kus vastutusotsus tehakse esindajale, kelle puhul on võimalik viidata põhjuslikule seosele tema süülise tegevuse ja maksuvõla tekke vahel. Eelnõuga puudutav mõju, kus vastutusotsus tehakse esindajale, kes ise seda maksuvõlga ei põhjustanud – need juhud jäävad alla eelviidatud 40 vastutusotsuse arvu. Võimalik, et kirjeldatud solidaarse vastutuse juhtumeid ei pruugi isegi esineda iga aastaselt“.* Seega on juba hetkel vastutusotsuste arv marginaalne	Muudatus ei loo universaalset ega automaatset juhatuse liikme vastutust varasema maksuvõla eest. Et tekitada solidaarne vastutus varasema maksuvõlaga, peab juhatus tahtlikult jätma varasemad maksuvõlad tasumata olukorras, kus nende tasumiseks oli vahendeid olemas. Tahtlus on konkreetse sisuga juriidiline termin, ehk see tähendab õigusvastase tagajärje soovimist (võlaõigusseaduse § 104 lg 5). Teisisõnu, solidaarse vastutuse tekkeks ei piisa pelgalt sellest, et maksud jäetakse tasumata, vaid seda peab saatma ka motivatsioon hoiduda maksude tasumisest kõrvale, ehk rikkuda seadust. Kui aga ärilist hoolsuskohustust järgiv ning heas usus käituv juhatus viivitab maksuvõla tasumisega põhjusel, et ta otsustas näiteks tasuda teiste võlausaldajate kohustusi, või kui ettevõttel üleüldse vahendid maksuvõla tasumiseks puuduvad, siis solidaarset vastutust ei teki. Tahtlust peab tõendama MTA ning selle tõendamine toimub samamoodi, nagu praegu tõendatakse sellise juhatuse liikme tahtlust, kes ise seaduse rikkumisega põhjustas vahetult ettevõttele maksuvõla. MTA seejuures peab järgima uurimispõhimõtet ja koguma ka selliseid tõendeid, mis kummutab MTA kahtlusi. On selge, et mida paremini suudab juhatus oma juhtimisotsuseid põhjendada ja tõenditega toetada, seda vähem jääb ruumi MTA-l kahelda langetatud juhtimisotsuste heausksuses. Eelduslikult on juhtimisotsuseid lihtsam põhjendada siis, kui need on kooskõlas ärilise hoolsuskohustusega ja on kantud ettevõtte parimatest huvidest. Raskem neid põhjendada aga juhul, kui neil puudub usutav majanduslik sisu, sest need on tegelikkuses suunatud maksude tasumisest kõrvale hoidumisele. Põhjus, miks ei saa alati rahuldada maksunõuet maksukohustuslase enda vara arvelt, seisneb asjaolus, et kuni maksuvõla sundtäitmiseni võib halvas usus käituv juhatus kasutada erinevaid juriidilisi mehhanisme, et vara ettevõttest välja viia, või siis vähemasti raskendada muul viisil MTA-l oma nõuete realiseerimist. Praegused juhatuse liikmed on osalt selliste meetmete rakendamisest heidutatud, sest vastasel juhul riskivad nad solidaarse vastutustega vastutusotsuse näol. Kui aga juhatus peaks vahetuma, siis uue juhatuse puhul sellist heidutust ei ole, sest kehtiv õigus ei võimalda nende suhtes solidaarse vastutuse rakendamist. Seetõttu võib tekkida olukord, kus uued juhatuse liikmed on rohkem julgemad ära kasutama erinevaid maksudest kõrvalehoidumise skeeme, mis võimaldaksid olemasolevad maksuvõlad tasumata jätta. Rahandusministeerium möönab, et uus regulatsioon võib raskendada juhatuse väljavahetamist olukorras, kus ettevõttel on juba maksuvõlg olemas. Teisalt, raskendab eelduslikult ka juba praegune vastutusotsuse instituut teataval määral juhatuse liikmete leidmist, kuivõrd seda ametikohta saadab alaline solidaarse vastutuse risk olukorras, kus juhatuse juhtimisotsused võivad tekitada ettevõttele maksuvõla. Tegemist ei ole seega kvalitatiivselt uue mõjuga, sest see jääb selgelt senise juhatuse liikme vastutusotsuse instituudi paradigmaatilistesse raamidesse. Seega, kuigi juhatuse väljavahetamine võib teataval määral raskeneda, siis on see Rahandusministeeriumi hinnangul aktsepteeritav negatiivne mõju võrreldes praeguse olukorra jätkamisega, kus uus juhatus ei kanna mingit solidaarse vastutuse riski varasema maksuvõla eest ja võib seega selle muretult jätta tasumata kartmata isiklikku vastutust selle eest. Juhime siinkohal ka tähelepanu sellele, et muudatuse kohaselt laieneb solidaarne vastutus varasemale maksuvõlale üksnes tahtluse korral. Raske hooletus, ehk käibes vajaliku hoole olulisel

		ning ka eelnõu seletuskirjas sedastatud, et muudatusega kavandatav solidaarse vastutuse juhtumeid ei pruugi igal aastal esineda. Sellest võib ka eeldada, et muudatuse mõju riigieelarvele ei saa olema märkimisväärne. Mistõttu tekib küsimus, miks seda muudatust vaja on, kui ei ole suurt probleemi, mida lahendada ega olulist positiivset kasu riigi eelarvele. Samuti ei ole eelnõu seletuskirjas analüüsitud, kuidas mõjutab kavandatav muudatus laiemalt Eesti konkurentsivõimet. Sellega seoses võiks eelnõu seletuskirjas välja tuua lähiriikide Soome, Rootsi Läti ja Leedu praktika juhtide vastutuse praktika osas, sest lähiriigid on Eesti suurimad konkurendid. Näiteks Soomes ei vastuta juhatuse liige, kes ei ole maksuvõla tekkimises süüdi ega ole käitunud tahtlikult või raskelt hooletult, solidaarselt teise juhatuse liikme maksurikkumise eest. Kardame, et kui Eestis juhatuse liikmete, omanike ja tegevjuhtide vastutust ebamõistlikult laiendada, võib see piirata välismaiste ettevõtete tulemist Eestisse, sest taoliste investeerimisotsuste puhul sarnaste olukordade võrdluseid kindlasti tehakse ning kui Eesti saab selles halvema hinnangu (risk ettevõtjale on suurem), siis see kindlasti Eesti positsiooni ja atraktiivsust mõjutab ja kahjuks negatiivselt. Rõhutame, et juba täna on Eestil väga keeruline ennast potentsiaalsetele investoritele atraktiivseks teha ning selliste muudatustega muutub see veelgi keerulisemaks. **<u>Kaubanduskoja ettepanek:</u>** **Teeme ettepaneku jätta eelnõust välja § 1 punkt 17, millega on kavas MKS § 40 täiendamine lõikega 1[2].“**	määral järgimata jätmine (võlaõigusseaduse § 104 lg 4), ei too kaasa laiendatud vastutust. See piirang leevendab riski ja säilitab uue juhatuse enesekindlust asuda maksuvõlaga ettevõtteid juhtima. Selgitame, et kõnealune muudatus ei ole ajendatud eesmärgist hoida ära mingisugused märkimisväärsed negatiivsed mõjud riigi tulude laekumisele, vaid selle eesmärgiks on täita seaduses olev lünk, mis suurendab uue juhatuse valmisolekut jätta olemasolevad maksuvõlad tasumata. Siinkohal ei ole oluline see, kas maksude tasumata jätmine seisneb suures või väikeses kahjus riigile – igasugune tahtlik maksude tasumata jätmine on taunitav ja on igati legitiimne kehtestada selle vastu meetmeid. Siiski, ei saa välistada, et kuivõrd kõnealune muudatusettepanek pälvis avalikku huvi ja et seda teemat kajastati ka mitmes meediaväljaandes, siis on tõenäoline, et teadlikkus kõnealuse lünga olemasolust on suurenenud. On võimalik, et see teadmine on jõudnud ka madala maksukuulekusega ettevõtjateni, kes on valmis seda lünka ekspluateerima. Eelnõu koostamisel ei tehtud võrdlevat analüüsi teiste riikide õiguskorraga, sest kõnealune muudatus lähtub Eestis 22 aastat kehtinud vastutusotsuse instituudist ega kaldu selle põhimõttelisest loogikast kõrvale. Kordame, et muudatusega ei looda universaalset ning automaatset juhatuse liikme vastutust, vaid üksnes luuakse teatud kindlatel juhtudel solidaarse vastutuse alus juhuks, kus uus juhatus jätab tahtlikult varasemad maksuvõlad tasumata, kuigi ettevõttel selle tasumiseks vahendeid on.
		„Maksukorralduse seaduse paragrahvi 96 täiendamine lõikega 5[1] Eelnõu (§ 1 p 23) näeb ette MKS paragrahvi 96 täiendamine lõikega 5[1]: „K*ui võla sissenõudmine kolme kuu jooksul ei ole tõenäoliselt tulemuslik või kui maksumaksja või maksu kinnipidaja suhtes algatatud pankrotiavalduse menetlus lõpeb pankrotti välja kuulutamata raugemise tõttu, võib maksuhaldur teha vastutusotsuse, ära ootamata käesoleva paragrahvi lõike 5 teises lauses sätestatud eelduste täitumist või pankroti väljakuulutamist*.“. Seletuskirjas on selgitatud: „*Kehtiva MKS § 96 lõike 5 kohaselt võib vastutusotsuse teha vaid siis, „/.../ kui maksumaksja või maksu kinnipidaja suhtes on alustatud sissenõudmist /.../ ning selle tulemusel ei ole õnnestunud kolme kuu jooksul võlga sisse nõuda või kui maksumaksjale või maksu kinnipidajale on välja kuulutatud pankrot.“ Kolme kuu piirang eksisteerib ennekõike selleks, et realiseerida säästlikkuse printsiip, ehk anda maksumaksjale või maksu kinnipidajale võimalus vabatahtlikult tasuda oma võlg enne vastutusotsuse tegemist. Kõnealune säte on sõnastatud imperatiivselt, ehk seda nõuet tuleb järgida ka siis, kui objektiivsetel põhjustel on juba ette näha, et sundtäitmine kolme kuu jooksul on võimatu – näiteks põhjusel, et maksukohustuslasel ei ole piisavalt vara, et võlga tasuda. Olukorras, kus kolme kuu kriteerium ei täida ilmselgelt enam oma eesmärki ning asub põhjendamatult takistama menetluse kulgemist kiirel ja efektiivsel viisil, peaks olema sellest võimalik kõrvale kalduda ja teha vastutusotsus ära ootamata kolme kuu möödumist*.“ (lk 26). Selle sätte eesmärk on anda maksukohustuslasele võimalus oma võlg vabatahtlikult tasuda, vältides liigset survet juhatuse liimetele või omanikele. Kuigi toetame muudatuse seda osa, mille kohaselt muudetakse kehtivat regulatsiooni nii, et vastutusotsuse võib teha ka siis, kui maksukohustuslast puudutav pankroti algatamise menetlus raugeb, siis ei pea Kaubanduskoda põhjendatuks loobuda kehtivast lähenemisest, mille kohaselt vastutab juhatuse liige ettevõtte maksuvõla eest vaid teatud tingimustel ja kui on täidetud seadusest tulenevad eeldused. Kolme kuu nõue on osa sellest ning aitab vältida olukorda, kus vastutusotsust rakendatakse ennatlikult.	**MITTEARVESTATUD** Asjassepuutuv muudatus ei ole piisavalt suur, et seda võiks kirjeldada juhatuse liikme vastutuse reformimisena. Selgitame, et eelnõu ei eemalda kolme kuu nõuet, vaid loob üksnes aluse sellest teatud eelduste täitumisel kõrvale kalduda. Selleks eelduseks on maksukohustuslase ettenähtav maksejõuetus, ehk kui on selge, et maksukohustuslasel ei ole võimalik varade puudumise tõttu nõuet kolme kuu jooksul täita. Olukorras, kus nõude täitmine on perspektiivitu, muutub kolme kuu nõue tühjaks formaalsuseks, mis takistab maksude sissenõudmist. Tõendamiskoormus on siinkohal MTA-l, ehk MTA peab põhjendama, miks kolme kuu jooksul nõude täitmine on perspektiivitu. Muudatus on ajendatud asjaolust, et praktikas pole kolme kuu nõude dogmaatiline rakendamine ennast õigustanud. Seda tuleks järgida üksnes olukorras, kus selle perioodi jooksul on tõsiseltvõetav perspektiiv nõue realiseerida ilma, et oleks vaja juhatuse liikmele teha vastutusotsust. Kui seda perspektiivi ei ole, siis pole põhjendatud ka oodata ootamise enda pärast, mistõttu peaks sellistel juhtudel olema võimalik minna koheselt üle vastutusotsuse tegemisele.

		Lisaks ei selgu eelnõu seletuskirjast, mis asjaolud on võrreldes senise olukorraga muutunud selliselt, et juhatuse liikme vastutus vajab ulatuslikku reformimist. **Kaubanduskoda ei pea põhjendatuks sellise muudatuse tegemist ilma selge vajaduseta muuta juhatuse liikme vastutuse põhimõtteid.** **<u>Kaubanduskoja ettepanek:</u>** **Teeme ettepaneku muuta eelnõu § 1 punktist 23 selliselt, et kolme kuu kriteeriumi ei pea rakendama ainult ettevõtte pankroti korral või pankroti menetluse algatamise raugemisel.**“	
		„Rõhutame, et muudatused, mis põhimõtteliselt muudavad väljakujunenud lähenemist vastutuse osas, või sekkuvad piiratud vastutuse kontseptsiooni või muudavad ettevõtluses seni kehtinud juhtimise ja vastutuse ning riskide kontseptsiooni, vajavad igal juhul ka ettevõtluse esindajatega kokkulepet ning oluliselt põhjalikumat põhjendatust ning mõjude hindamist. Neid ei tohi teha olukorras, kus nendega ei kaasne olulist ja kaalutud positiivset mõju ettevõtluskeskkonnale, mida jaatavad ka suuremad ettevõtlusorganisatsioonid.“	**TÄNAME JA VÕTAME TEADMISEKS**
3.	**Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda**	Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda edastas eelnõule arvamuse järgmise ettepanekuga: „Rahandusministeeriumis on ettevalmistamisel maksukorralduse seaduse (edaspidi MKS) ja teiste seaduste muutmise eelnõu, millega muuhulgas parandatakse Maksu- ja Tolliameti võimekust täita oma ülesandeid eesmärgipäraselt ja efektiivselt, vähendatakse MKS-i kohaldamisega kaasnevat ebavajalikku haldus- ja töökoormust. Teeme Teile ettepaneku täiendada eelnõu MKS § 113 lg 3 muutmisega nii, et maksuhaldur saaks tunnistada maksuvõla tasumise ajatamise otsuse kehtetuks vaid juhul, kui maksuvõlg arvatakse kas saneerimis- või võlgade ümberkujundamise kavasse. Olukorras, kus Maksu- ja Tolliameti nõuet saneerimiskavaga või ümberkujundamise kavaga ei hõlmata, ei peaks isiku ja Maksu- ja Tolliameti vahel kehtivat ajatamisotsust (automaatselt) kehtetuks tunnistatama. Praktikas kahjustab taoline Maksu- ja Tolliameti tegevus (automaatne ajatamisotsuse kehtetuks tunnistamine) oluliselt ettevõtja ja füüsilise isiku võimalusi kohustuste ümberkujundamiseks. Ehk ühelt poolt pakub riik võimalusi ajutistes makseraskustes oleva isiku päästmiseks ning teiselt võtab selle võimaluse üldse, kuna ajatamisotsuse kehtetuks tunnistamine põhjusel, et algatatud saneerimis- või võlgade ümberkujundamise menetlus, saabub isiku jaoks ka tagajärjena maksuvõla kuvamine avalikkusele. See aga toob kaasa omakorda negatiivse mõju ja tagajärje nt olukorras, kus ettevõtja on võitnud ja täitmas riigihankes lepingut, mille kestel muutub maksuvõlg ajatatud staatusest aktiivseks, siis ei ole ettevõtjal võimalik juba sõlmitud lepinguid kohaselt täita või uute tööde tarbeks uusi lepinguid tellijaga sõlmida (RHS § 95 lg 1 p 4, lg 4 ülamärkega 1 ja 6; § 103 lg 6 ülamärkega § 122 lg 7 ülamärkega 1), sest tellija annab ettevõtjale vähemalt kolm tööpäeva maksuvõla tasumiseks või ajatamiseks, mis aga ei ühti saneerimismenetluse või võlgade ümberkujundamise menetluse tähtaegade ega põhimõtetega. Saneerimismenetluse algatamise tagajärjed on sätestatud saneerimisseaduse (edaspidi SanS) §-s 11. SanS § 6 lg 1 kohaselt on kokkulepe, mille kohaselt võib võlausaldaja saneerimisavalduse esitamise, saneerimismenetluse algatamise, saneerimiskava kinnitamise, SanS §-s 11 nimetatud meetmete peatamise taotluse esitamise või selliste meetmete peatamise tõttu lepingu täitmisest keelduda, lepingu täitmist kiirendada, lepingu lõpetada või muul viisil ettevõtjat kahjustavalt lepingut muuta, on tühine. Sama põhimõte kehtib ka füüsilise isiku maksejõuetusenetluses FIMS §-s 16. Kummaski seaduses ja õigusnormis ei ole ette nähtud sarnast tagajärge, nagu on sätestatud kehtivas MKS § 113 lg-s 3. Veelgi enam, nii SanS § 6 lg 1 kui FIMS § 16 lg 2 sätestavad otsesõnu, et taolised kokkulepped, mille kohaselt	**MITTEARVESTATUD** Kuigi MKS § 113 lõike 3 sõnastusest võib jääda mulje, et MTA tunnistab ajatamise otsuse kehtetuks koheselt saneerimismenetluse või võlgade ümberkujundamise menetluse algatamisel, siis tegelikkuses MTA seda ei tee. Tegeliku rakenduspraktika kohaselt võtab MTA saneerimismenetluse või võlgade ümberkujundamise menetluse algatamisel ühendust võlgniku või saneerimisnõustajaga, et välja selgitada, kas maksunõue on kavas kaasata saneerimis- või võlgade ümberkujundamise kavasse. Kui jah, siis võib tõesti sellele järgneda ajatamise otsuse kehtetuks tunnistamine. Kuna MKS § 113 lõike 3 rakenduspraktika juba vastab sellele, mida märkusega taotletakse, siis ei pea Rahandusministeerium vajalikuks seadust eraldiseisvalt muuta.

		võib võlausaldaja saneerimise või võlgade ümberkujundamise menetluse tõttu lepingu lõpetada, tühised. Seega on MKS § 113 lg 3 põhimõtteliselt vastuolus SanS § 6 lg-s 1 ja FIMS § 16 lg-s 2 sätestatud mõttega.“	
4.	**Vabaühenduste Liit**	Vabaühenduste Liit edastas eelnõule järgmise arvamuse: „Vabaühenduste Liit on tutvunud nimetatud seaduse eelnõuga. Esmalt avaldame tunnustust, et ministeerium andis tagasisidestamise tähtajaks 15 tööpäeva. Eelnõus sisalduvatest muudatustest puudutab vabaühendusi enim dokumentide elektroonilise kättetoimetamisega seotud regulatsioon. Oleme varasemates aruteludes olnud kriitilised ettepanekute suhtes, mis oleksid loonud õigusliku fiktsiooni dokumentide kättesaamise kohta, kuna need oleksid tekitanud vabaühendustele ebamõistliku halduskoormuse. Käesoleva eelnõu puhul toetame aga kavandatud muudatusi, kuivõrd uute sätete kohaselt jääb MTA-le kohustus veenduda, et ühendused või füüsilised isikud on dokumendid elektrooniliselt kätte saanud. Samuti on sätestatud, et põhjendatud juhtudel tuleb jätkuvalt kasutada dokumentide füüsilist kättetoimetamist. Selline lähenemine on tasakaalukam ning arvestab nii halduskoormuse kui ka õiguskindlusega.“	**TÄNAME JA VÕTAME TEADMISEKS**

PERIOODIL 25.03.2026–09.04.2026 ESITATUD MÄRKUSED NING ETTEPANEKUD

1.	**Vabaühenduste Liit**	Vabaühenduste Liit esitas eelnõule järgmise arvamuse: „Vabaühenduste Liit on tutvunud maksukorralduse seaduse muutmise eelnõuga. Täname ministeeriumi, et eelnõu kohta arvamuse avaldamiseks anti mõistlik tähtaeg, mis võimaldas kavandatavaid muudatusi sisuliselt kaaluda ja läbi arutada. Vabaühenduste Liit jagab kooskõlastusringil justiits- ja digiministeeriumi, Eesti advokatuuri ning Eesti kaubandus-tööstuskoja väljendatud muret eelnõu § 1 punktiga 25 kavandatava MKS § 40 lõike 1^2 pärast ning juhib tähelepanu kahele lisaprobleemile, mida senises arutelus ei ole käsitletud. Esiteks raskendab kavandatav säte raskustes olevate vabaühenduste juhtimisprobleemide lahendamist. Mittetulundusühingutel ja sihtasutustel tekib aeg-ajalt vajadus kaasata uusi juhatuse liikmeid just siis, kui organisatsioon on sattunud majanduslikesse raskustesse ja varasemad maksuvõlad on juba tekkinud. Kuigi selliste olukordade esinemissagedus ei ole võrreldav äriühingutega, ei ole tegemist ka marginaalse või pelgalt teoreetilise probleemiga vabaühenduste seas. Sellises olukorras astub uus juhatuse liige ametisse enamasti ühiskondlikust missioonitundest ja soovist aidata organisatsioon kriisist välja, mitte isikliku kasu eesmärgil. Kavandatav säte loob seejuures paradoksaalse olukorra: mida kriitilisem on organisatsiooni seis ja mida suurem on vajadus pädevate inimeste järele, seda suurema isikliku varalise riski peab uus juhatuse liige võtma. Selle tagajärjel võivad raskustes olevad vabaühendused jääda ilma just neist, keda kriisi ületamiseks kõige enam vaja.“	**MITTEARVESTATUD** Juhatuse liige ei astu ametisse *tabula rasa*, kus tal on kohustus tagada üksnes selliste rahaliste kohustuste kohane täitmine, mis tekivad juriidilisele isikule alles tema ametisoleku ajal. Juhatuse liige peab tagama, et juriidilise isiku kõik rahalised kohustused saaksid kohaselt ning aegsasti täidetud, ning mitte võtma vastu juhtimisotsuseid, mille sisuks on teadlikult ning tahtlikult jätta oma kohustused ebaseaduslikult täitmata. Kehtivas õiguses tagab juhatuse liikme motivatsiooni täita maksukohustusi ennekõike maksukorralduse seaduses eksisteeriv solidaarse vastutuse instituut, mille kohaselt tekib solidaarne vastutus juhul kui juhatuse liige rikub tahtlikult või raskest hooletusest oma kohustusi, ning selle tulemusel tekib juriidilisele isikule maksuvõlg. Seega eksisteerib juba praegu isikliku vastutuse riski võimalus. Küll aga on seaduses tuvastatud teatav asümmeetria, kus juhatuse liikmel on küll motivatsioon tagada omaenda juhtimisotsuste tulemusel tekkinud maksuvõlgade hoolikas haldamine, kuid teisalt pole samaväärset motivatsiooni selliste maksuvõlgade jaoks, mis olid tema ametisse astumise ajaks juba olemas. Seetõttu on ootuspärane, et juhatuse liikmed ei pruugi näidata üles samasugust hoolsust olemasolevate maksuvõlgade tasumise suhtes, ning seda käesolev eelnõu adresseeribki. Rahandusministeerium möönab, et muudatuse tulemusel peavad juhatuse liikmed arvestama sellega, et nende isikliku vastutuse määr võib ulatuda süülise (st tahtliku) käitumise korral nüüd ka varasematele maksuvõlgadele, ning et see võib väikese riskitaluvusega isikutele mõjuda heidutavalt. Seetõttu on aga näebki eelnõu MTA-le ette vägagi kõrge tõendamisstandardi, st solidaarne vastutus

			varasema maksuvõlaga saab tekkida üksnes tahtliku õigusrikkumise korral. Teisisõnu, MTA peab tõendama, et juhatuse liige jättis varasema maksuvõla tahtlikult tasumata teadvustatud ning eesmärgipärasest soovist rikkuda maksuseadust. Mõistagi ei saa tahtlust tekkida olukorras, kus maksuvõla tasumata jätmine on objektiivselt võimatu, näiteks põhjusel, et rahalisi vahendeid ei ole. Niisamuti ei tähenda rahaliste vahendite olemasolu ka seda, et juhatuse liige peaks alati ja eranditult eelistama MTA-t teiste võlausaldajate ees. Rahandusministeerium on selgitanud, et kui juhatuse liige on kohustuste kollisiooni olukorras, kus ettevõttel on vahendeid, et rahuldada vaid üksikute võlausaldajate konkureerivaid nõudeid, siis ei pea maksunõue tingimata valituks osutuma eeldusel, et see otsus on informeeritud ettevõtja hoolsuskohustusest, kuid sellisel juhul peab juhatuse liige siiski näitama huvi maksukohustuse täitmise vastu, sealhulgas suhtlema MTA-ga leidmaks viise, kuidas seda maksukohustust täita (nt see ajatada).
		„Teiseks hägustab kavandatav muudatus mittetulundussektori kontekstis õigusselgust, mis puudutab juhatuse liikme vastutuse põhimõtteid. Mittetulundusühingu ja sihtasutuse juhatuse liikme vastutuse raamistik on praegu üles ehitatud koherentselt. Äriseadustiku §-des 187 ja 315 sätestatud üldpõhimõtted kohalduvad analoogia alusel ka mittetulundusühingute ja sihtasutuste juhatuse liikmetele ning neid täiendavad mittetulundusühingute seaduse §-des 32 ja 39 sätestatud erireeglid, sealhulgas maksejõuetuse ilmnemisel kohalduvad kohustused ja vastutus. Nende sätete koosmõju annab juhatuse liikmetele ettenähtava ja arusaadava vastutusraamistiku. MKS § 40 lõike 1² lisamine tähendaks, et juhatuse liikme vastutuse oluline komponent tekib täiendavalt maksukorralduse seadusest. See on süsteemivõõras lahendus. Selle asemel, et laiendada juhatuse liikme vastutust eriseadusesse, mille peamine adressaat on maksukohustuslane, peaks seadusandja kaaluma, kas vajalik muudatus tuleks teha äriseadustikus või mittetulundusühingute seaduses, kus juhatuse liikme vastutuse normistik tervikuna paikneb. Ministeeriumi selgitused ei anna täit veendumust, et juba täna kehtivad normid ei võimalda maksu- ja tolliametil täita eesmärki, mida kavandatavate muudatustega planeeritakse.“	**MITTEARVESTATUD** Tegemist on MKS-le omase solidaarse vastutuse instituudiga, mis juba on olemas, ning mida käesolev eelnõu täiendab. Seetõttu ei ole kohane seda küsimust lahendada mõnes muus seaduses. Märgime ühtlasi, et kui mujal on vastutusreeglid üles ehitatud läbi analoogia kohaldamise, siis see just nimelt viitab ebaselgusele – analoogia kohaldamise vajaduse tingibki asjaolu, et küsimus on tegelikult reguleerimata. Kui eraõiguslikus kontekstis on analoogia kohaldamine mõistetavam, siis avalik-õiguslikus suhtes selline lahendus ei sobi, sest põhiseadus ei võimalda analoogia korras seada piiranguid põhiõigustele- ning vabadustele, mida solidaarne vastutus kahtlemata teeb.
		„Vabaühenduste Liit teeb ettepaneku jätta MKS § 40 lõike 1² kavandatav sõnastus eelnõust välja ning käsitleda seda küsimust vajadusel ühinguõiguse revisjoni tuleviku aruteludes, kus juhatuse liikme vastutuse normistikku saab hinnata terviklikult ja süsteemselt.“	**MITTEARVESTATUD** Täname Vabaühenduste Liitu esitatud arvamuse eest, kuid Rahandusministeeriumi hinnangul ei kaldu eelnõus olev muudatus põhimõttelisel viisil kõrvale juba praegu eksisteerivast solidaarse vastutuse instituudist, mistõttu liigutakse selle muudatusega edasi.
2.	**Eesti Kaubandus-Tööstuskoda**	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ei esitanud eelnõule uut arvamust, kuid andis siiski teada, et jääb oma varasemalt esitatud seisukohtade juurde (vt eespool perioodil 16.04.2025–09.05.2025 edastatud arvamus).	**VÕTAME TEADMISEKS**
3.	**Eesti Advokatuur**	Eesti Advokatuur andis teada, et jääb oma varasemate seisukohtade juurde (vt eespool perioodil 16.04.2025–09.05.2025 edastatud arvamus) ning taasesitas need järgnevalt: 1. **„MKS § 27 lõike 1 täiendamine punktiga 5[1]**	**VÕTAME TEADMISEKS** Nimetatud seisukohtadele on käesolevas kooskõlastustabelis juba vastatud (vt eespool perioodil 16.04.2025–09.05.2025 Eesti Advokatuurile antud Rahandusministeeriumi vastused).

		Eelnõu punktiga 12 täiendatakse MKS § 27 lõiget 1 punktiga 5^1, mille kohaselt kuulub edaspidi avaldamisele juriidilisest isikust maksukohustuslasele tehtud maksuotsuse resolutsioon, kui selle vaidlustamine ei ole enam menetluslikult võimalik. Maksukohustuslane ei saa vältida maksuotsuse avaldamist selleläbi, et ta tasub maksuotsuse aluseks oleva rahalise kohustuse ära. Kui maksuotsus on kord tehtud, siis ainukene võimalus vältida selle resolutiivosa avaldamist on tuvastada vaide- või kohtumenetluse korras selle õigusvastasus ning saavutada selliselt selle jäädav kehtetuks tunnistamine või tühistamine. Antud muudatusega ei saa nõustuda. Juba täna on maksuvõla info avalik ning sellega maksekäitumine avalikkuse kaudu survestatud. Eelkõige on probleem ettepaneku puhul aga selles, et vastav õiguslik lahendus – isegi ära tasutud maksuotsuste avaldamine – loob sisuliselt karistusliku maksu määramise instituudi. Karistus antud juhul ei väljendu aga mitte maksumääras, vaid haldusakti resolutsiooni avalikustamises. Seeläbi tekib maksumenetluse ajal ettevõtjale täiendav surve vältida maksuotsust ja leppida menetluse ajal üksnes avalikustamise hirmu tõttu maksuhalduri tõlgendusliku hüpoteesiga ehk viia deklaratsiooni parandused sisse isegi siis, kui ta riigi tõlgendusega ei nõustu (kuid avalikustamise vältimiseks ei taha ka maksuhalduriga vaielda). Kokkuvõttes on eelnõu puhul jäetud tähelepanuta sellega maksuhaldurile antav täiendav survemeetod ehk sisuliselt on tegemist karistusliku maksu määramise vormiga. Antud lahenduse proportsionaalsust ei ole analüüsitud. Lisaks on küsimus veel selles, et kui maksuhalduri arvates on mõne maksumaksja suhtes tehtud „liiga palju“ maksuotsuseid (mis on aga ära tasutud), siis avalikkusel puudub adekvaatne info, mille pinnalt hinnata vajadust võtta seisukoht vastava isiku maksumoraali osas. Üksnes maksuotsuse resolutsioonist ei ole võimalik saada ülevaadet isiku maksumoraaliga seonduvast. Samal ajal on aga maksuhalduril olemas nii asjakohane teave kui õigusliku võimalused vastava olukorraga tegelemiseks. Seda rolli ei saa maksuhaldur piiratud info kaudu ära delegeerida ja anda selliselt maksumoraali kujundamine üle täpsemalt informeerimata avalikkusele. **2. MKS §-i 40 täiendamine lõikega 1^2** Eelnõu punktiga 17 lisatakse MKS §-i 40 uus lõige 1^2, mille kohaselt oleks teatud tingimustel võimalik panna maksukohustuslase maksuvõla tasumise eest solidaarselt vastutama ka selline juhatuse liige, kes seda maksuvõlga omaenda süülise tegevusega põhjustanud ei ole, kuid kes tahtlikult jätab kohustuse täitmata. Peaasjalikult peaks solidaarne vastutus tekkima olukorras, kus esindataval on piisavalt vara, et maksuvõlg tasuda, kuid uus juhatuse liige põhjendamatult hoidub sellest kõrvale või suisa keeldub sellest, või näiteks kui ta pahauskselt viib varad ettevõttest välja maksudest kõrvalehoidumise eesmärgil. Ettepanekuga ei saa nõustuda. Juba täna on MKS § 89 lg 1 kaudu tagatud see, et kui maksukohustuslane (sh uus juhatuse liige) enne maksusumma määramise aegumist (§ 98) avastab, et äriühingu nimel esitatud deklaratsioonis esinevad vead, siis on maksukohustuslane kohustatud sellises olukorras deklaratsiooni parandama ning varasemal tasumata maksukohustuse ära tasuma. Seletuskirja puhul jääb ka ebaselgeks, et kui maksukohustuslasel on tekkinud maksuvõlg ja tal on varad selle tasumiseks, siis miks maksuhaldur ei saa teha täitetoiminguid ja peaks justkui ära ootama juhatuse liikme poolsed sammud. Kokkuvõttes ei ole selge, mis on eelnõu regulatsiooniga saavutatav täiendav õiguslik võimalus.	

		3. MKS §- i 96 täiendamine lõikega 5[1] Eelnõu punktiga 23 lisatakse MKS §-i 96 uus lõige 5[1], mille kohaselt ei ole MTA enam seotud piiranguga, mis keelab teha vastutusotsust enne, kui MTA pole eelnevalt üritanud kolme kuu jooksul võlga sisse nõuda sissenõudmismenetluses. Kehtiva MKS § 96 lõike 5 kohaselt võib vastutusotsuse teha vaid siis, „/…/ kui maksumaksja või maksu kinnipidaja suhtes on alustatud sissenõudmist /…/ ning selle tulemusel ei ole õnnestunud kolme kuu jooksul võlga sisse nõuda või kui maksumaksjale või maksu kinnipidajale on välja kuulutatud pankrot.“ Kolme kuu piirang eksisteerib ennekõike selleks, et realiseerida säästlikkuse printsiip, ehk anda maksumaksjale või maksu kinnipidajale võimalus vabatahtlikult tasuda oma võlg enne vastutusotsuse tegemist. Kõnealune säte on sõnastatud imperatiivselt, ehk seda nõuet tuleb järgida ka siis, kui objektiivsetel põhjustel on juba ette näha, et sundtäitmine kolme kuu jooksul on võimatu – näiteks põhjusel, et maksukohustuslasel ei ole piisavalt vara, et võlga tasuda. Olukorras, kus kolme kuu kriteerium ei täida ilmselgelt enam oma eesmärki ning asub põhjendamatult takistama menetluse kulgemist kiirel ja efektiivsel viisil, peaks olema sellest võimalik kõrvale kalduda ja teha vastutusotsus ära ootamata kolme kuu möödumist. Täiendusettepanekuga nõustuda ei saa. Alates 2002. kehtivas maksukorralduse seaduses on tehtud väärtusotsustus, et juhatuse liikme vastutust ei rakendatakse tormakalt ja kergekäeliselt. Juhatuse liikme vastutuse instituut on subsidiaarne ja aktsessoorne. Täpsemalt, esindaja vastutab äriühingu maksuvõla eest vaid teatud tingimustel ning lisaks juhul, kui maksukohustuslane ise ei ole suuteline seda tasuma. Neid põhimõtteid on muuhulgas mõeldud hoidma ja kaitsma seaduses sisalduv kolme kuuline viivitus. Seletuskiri ei selgita aga seda, et kas ja mis asjaolud on võrreldes 2002. aastaga tänaseks muutunud, et esineks vajadus teha põhimõttelisi muudatusi sekundaarse olemusega juhatuse liikme instituudis.“	
4.	**Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda**	Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda edastas eelnõule järgneva arvamuse: „Täname Teid võimaluse eest esitada arvamus maksukorralduse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõule. Kuigi Rahandusministeerium on Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja (edaspidi Koda) tehtud MKS § 113 lõike 3 muutmise ettepaneku kohta andnud kommentaari, et kehtiv rakenduspraktika juba sisuliselt arvestab Koja ettepaneku sisuks olnud põhimõtet, ei saa seda pidada piisavaks põhjenduseks seaduse muutmata jätmiseks. Analüüsisime veelkord MKS § 113 lg 3 rakendamise õigusteoreetilisi ja praktilisi aspekte ning teeme selle pinnalt ettepaneku tunnistada MKS § 113 lg 3 kehtetuks. 1. Ajatamise otsuse kehtetuks tunnistamine saneerimismenetluse algatamise tagajärjena ei ole kooskõlas võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõttega ega saneerimismenetluse eesmärkidega. MKS § 113 lg 3 sõnastus on imperatiivne („maksuhaldur tunnistab kehtetuks“), mis ei anna maksuhaldurile kaalutlusõigust ega viita täiendavatele tingimustele. Selline regulatsioon ei kajasta eelnõu koostaja kirjeldatud tegelikku praktikat ning võimaldab normi sõnasõnalist ja ranget kohaldamist. Õigusriigi põhimõtetega ei ole kooskõlas olukord, kus normi tegelik kohaldamine sõltub halduspraktikast, mitte seaduse selgest sõnastusest. Seega annab MKS § 113 lg 3 maksuhaldurile saneerimismenetluses põhjendamatu eelise, kahjustades ettevõtjat ja ülejäänud võlausaldajate huve. MKS § 113 lg 3 kohaselt tunnistab maksuhaldur	**MITTEARVESTATUD** MKS § 113 lõike 3 kehtetuks tunnistamine kätkeb riske ning mõjusid maksukohustuste sissenõudmisele ning maksusummade laekumise prognoosimisele. Sellist muudatust ei ole võimalik teha kiirkorras ilma piisava õigusliku ning mõjualase analüüsita, rääkimata väljatöötamiskavatsuseta. Rahandusministeerium tänab Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda märkuse eest, kuid eelnõu menetlemise praegusel tasandil ei ole võimalik seda ettepanekut eelnõusse lisada. Fikseerimise siiski osundatud murekoha ära ning tuleme selle analüüsimise juurde tagasi, kui selleks on kohasem eelnõu.

		saneerimismenetluse algatamisel maksuvõla ajatamise otsuse kehtetuks. Ajatamisotsuse kehtetuks tunnistamise tagajärjeks on graafikujärgselt tasumata maksukohustuse sissenõutavaks muutumine, kusjuures tekkinud kohustust kajastatakse avalikult maksuvõlana. Maksuvõla sissenõutavaks muutumine mõjutab ettevõtja maksevõimet ja saneerimise perspektiivi negatiivselt. Maksuvõla olemasolust tulenevad ettevõtjale piirangud, nt on piiratud riigihangetel osalemine (RHS § 95 lg 4). Samuti kahjustab ajatamise otsuse kehtetuks tunnistamine ettevõtja ülejäänud võlausaldajaid, kuna nende nõuded ei muutu saneerimismenetluse algatamisel sissenõutavaks, mistõttu saab maksuhaldur maksuvõla sissenõutavaks muutumisest eelise. Ajatamise otsuse kehtetuks tunnistamine tähendab lisaks seda, et ettevõtja poolt saneerimismenetluse algatamise 2 järgselt maksukohustuste täitmiseks tehtavate maksete arvelt kaetakse esmalt enne saneerimismenetluse algatamist tekkinud ja MKS § 113 lg 3 tagajärjel sissenõutavaks muutunud maksukohustused, st erinevalt teistest võlausaldajatest saab maksuhaldur rahulduse oma enne saneerimismenetluse algatamist tekkinud nõuetele. Saneerimismenetluse algatamisele eelnenud maksukohustuste täitmisel eelistatakse maksuhaldurit ettevõtja teistele võlausaldajatele. MKS § 113 lg 3 regulatsioon ei vasta saneerimismenetluse põhimõtetele ega ole kooskõlas võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõttega. On oluline rõhutada, et saneerimismenetluse algatamine ei too kaasa ettevõtja teiste kohustuste sissenõutavaks muutumist. Vastupidi, lepingutingimused, mille kohaselt muutuksid lepingust tulenevad kohustused saneerimismenetluse algatamise tõttu sissenõutavaks, on tühised (SanS § 6, nn ipso facto klauslite keeld). MKS § 113 lg 3 sisuline toime on analoogiline ipso facto klauslile, mida saneerimisseadus ja direktiiv (EL) 2019/1023 keelavad: saneerimismenetluse algatamine toob automaatselt kaasa ebasoodsama tagajärje. Kuigi ipso facto keeld on sõnaselgelt suunatud lepingutingimuste vastu, on selle eesmärk laiem – kaitsta ettevõtjat saneerimismenetluse algatamisest tulenevate automaatsete negatiivsete tagajärgede eest. Sama eesmärki teenivad SanS §-d 11 ja 11[1] täitemeetmete peatamise abinõudena. MKS § 113 lg 3 loob sellest üldisest raamistikust olulise erandi, andes maksuhaldurile de facto ja de jure eelisseisundi võrreldes kõigi teiste võlausaldajatega. Saneerimisseaduse eesmärk on ettevõtja, võlausaldaja ja kolmanda isiku huvide arvestamine ning õiguste kaitsmine ettevõtja saneerimise käigus. Maksuhaldur on saneerimismenetluses võlausaldaja nagu iga teine ning maksuhalduri eeliskohtlemiseks puudub objektiivne põhjendus. Selline eeliskohtlemine ei ole kooskõlas saneerimismenetluse eesmärkidega. Probleeme ei lahenda ettevõtja võimalus taotleda saneerimismenetluse algatamise järgselt uut ajatamist. Selleks et kõrvaldada saneerimismenetluse ajal tekkinud maksuvõlg ja selle avaliku kajastamise tagajärjed, on ettevõtjal küll võimalus taotleda maksuhaldurilt uut ajatamist, kuid praktikas nõuab maksuhaldur uue ajatamise eeldusena üldjuhul lisatagatisi ja uut maksegraafikut. Saneerimismenetluse algatanud ettevõtjal ei ole üldjuhul võimalik nõutavaid lisatagatisi anda – vara, mis tagatisena kõne alla tuleks, kas puudub või on vajalik saneerimismenetluse läbiviimiseks vajaliku finantseerimise tagamiseks. Lisaks ei ole ettevõtjal saneerimismenetluse ajal üldjuhul võimalik täita maksuhalduri esitatud uue maksegraafiku koormust. Üldjuhul ei toeta uus ajatamine, isegi juhul kui ettevõtja suudab selle saavutada, saneerimismenetluse jätkumist ega eduväljavaateid. Eraldi tuleb märkida, et maksuhalduriga uute ajatamistingimuste üle läbirääkimistele kuluv aeg ja ressurss on saneerimismenetluse kontekstis äärmiselt koormav. Saneerimismenetlus nõuab ettevõtjalt kiiret ja keskendunud tegutsemist; täiendava halduskoormuse lisandumine selles etapis pärsib saneerimist. Ettevõtja ja saneerimisnõustaja ressursi efektiivne kasutamine on, eriti arvestades saneerimismenetluse tähtaegu, kriitilise tähtsusega saneerimise õnnestumise seisukohalt. MKS § 113 lg 3 pärsib saneerimismenetluse tõhusust, lisades ettevõtjale ebaproportsionaalset koormust just sel hetkel,	

		mil ressursid on saneerimise eduka läbiviimise jaoks hädavajalikud – mis on otseses vastuolus saneerimisseaduse ja direktiivi (EL) 2019/1023 eesmärgiga luua tõhusaid ja kulutõhusaid saneerimismenetlusi. Lisaks loob kirjeldatud olukord maksuhaldurile faktilise võimaluse survestada ettevõtjat kujundama saneerimiskava tingimusi maksuhalduri jaoks soodsamalt võrreldes teiste võlausaldajatega – näiteks nõudes maksukohustuse jätmist saneerimiskavast välja või 3 parema rahuldamismäära pakkumist. See on vastuolus saneerimismenetluse aluspõhimõtetega, mis nõuavad kõigi sama järgu võlausaldajate võrdset kohtlemist. Probleem ei piirdu üksnes juhtudega, kus ettevõtja soovib maksukohustust saneerimiskavasse lülitada. Ka juhul, kui ettevõtja on ajatamise graafikut seni nõuetekohaselt täitnud ega soovi maksuvõlga saneerimiskavaga hõlmata, vaid kavatseb olemasolevat ajatamise graafikut edasi täita, annab MKS § 113 lg 3 maksuhaldurile võimaluse kasutada uue ajatamise tingimusi ettevõtja survestamiseks. Uue ajatamise saamiseks peab ettevõtja rahuldama maksuhalduri seatud tingimused – sh esitama lisatagatised ja nõustuma uue maksegraafikuga –, mis ei pruugi olla täidetavad. Sisuliselt tähendab see, et maksuhaldur saab saneerimismenetluses ettevõtja mõjutamiseks vahendi, mis kahjustab saneerimist ning seeläbi nii ettevõtja kui ka teiste võlausaldajate huve. Erinevalt eelnõu koostaja hinnangust ei ole tegemist üksnes teoreetilise riskiga. Praktikas on esinenud juhtum, kus maksuhaldur tugines otseselt MKS § 113 lg 3 sõnastusele, tunnistas ajatamisotsuse kehtetuks olukorras, kus maksunõue ei olnud saneerimiskavaga hõlmatud ning alustas sisenõuet võlgniku varale. Selle tulemusena muutus saneerimiskava täitmine võimatuks ning menetlus tuli lõpetada. Saneerimisnõustaja esitas maksuhaldurile täiendavad selgitused, kuid need ei mõjutanud otsust, kuna maksuhaldur käsitles normi ilma kaalutusõiguseta. Eelnõu koostaja seisukoht, et praktikas selliseid olukordi ei tohiks esineda, ei kõrvalda probleemi. Selline praktika ei ole siduv ning normi täitja ei saa sellele õiguspäraselt tugineda. Töötajate vahetumise või sisemiste juhiste muutumise korral ei ole välistatud, et normi hakatakse taas tõlgendama selle grammatilises tähenduses. Ka võimalikus kohtuvaidluses lähtutakse eelkõige seaduse tekstist, mitte haldusorgani kujunenud praktikast. Seetõttu ei taga praegune olukord õiguskindlust ega ühetaolist kohaldamist. 2. MKS § 113 lg 3 kohta MKS-i seletuskirjas toodud argumendid ei ole veenvad. MKS-i seletuskirjas on viidatud ohule, et ajatamisgraafik ja saneerimiskava võivad kehtida paralleelselt, mistõttu on vajalik ajatamise otsuse kehtetuks tunnistamine. See argument ei ole põhjendatud. Saneerimiskava kinnitamisega hakkab saneerimiskavas ettenähtud õiguslik tagajärg kehtima ettevõtja ja isiku kohta, kelle õigusi saneerimiskavaga mõjutatakse. Kohtu kinnitatud saneerimiskava on täitedokument saneerimiskavaga ümberkujundatud nõude suhtes. Kui saneerimiskavas on ette nähtud kohustuse täitmise tähtaja pikendamine, ei saa saneerimiskavas nimetatud tähtaja jooksul nõuet maksma panna. Seega välistab saneerimiskava kinnitamine ise igasuguse paralleelse kehtivuse probleemi – saneerimiskava prevaleerib ajatamisotsuse üle täpselt samamoodi, nagu see toimub kõikide muude kohustuste puhul. Ajatamise otsuse kehtetuks tunnistamine ei ole saneerimiskavas ettenähtud tagajärgede kehtimiseks vajalik. Saneerimiskava ja ajatamise otsus saavad õiguslikult paralleelselt kehtida, kuid saneerimiskava kehtivuse ajal on saneerimiskavaga hõlmatud nõude alussuhe külmutatud seisus. Seadusandlikku sekkumist selle olukorra lahendamiseks	

		ei ole vaja ning seletuskirjas toodud argument ei anna MKS § 113 lg 3 kehtima jätmiseks sisulist põhjendust. 3. Kokkuvõte MKS § 113 lg 3 tunnistab saneerimismenetluse algatamisel maksuvõla ajatamise otsuse automaatselt kehtetuks, andes maksuhaldurile põhjendamatu eelisseisundi võrreldes teiste võlausaldajatega. Sätte toime on sisuliselt analoogiline ipso facto klauslile, mida 4 saneerimisseadus ja direktiiv (EL) 2019/1023 keelavad. Uue ajatamise taotlemise võimalus ei kõrvalda probleemi, vaid loob ettevõtjale täiendava koormuse ja annab maksuhaldurile survestamisvahendi, mis kahjustab saneerimise eduväljavaateid. Seletuskirjas toodud argument ajatamisgraafiku ja saneerimiskava paralleelse kehtivuse ohu kohta ei ole põhjendatud, kuna saneerimiskava prevaleerib ajatamisotsuse üle samamoodi nagu kõikide muude kohustuste puhul. Eeltoodust tulenevalt tuleb MKS § 113 lg 3 tunnistada kehtetuks, et tagada saneerimismenetluse tõhusus ja võlausaldajate võrdne kohtlemine.“	
5.	**Eesti Kindlustusseltside Liit**	Eesti Kindlustusseltside Liit esitas eelnõule järgneva arvamuse: „Rahandusministeerium on koostanud maksukorralduse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, millega muudetakse muuhulgas MKS § 29 (edaspidi eelnõu). MKS § 29 on oluline puutumus ka kindlustustegevusega, kuivõrd KindlTS § 219 lg 1 p 1 kohaselt ei ole maksusaladust puudutavate andmete edastamine või nendele juurdepääsu võimaldamine kindlustusandjale lubatud, välja arvatud, kui andmete avaldamise õigus või kohustus tuleneb seadusest või muust õigusaktist. Ainus erand on MKS § 29 p 41, mille kohaselt avaldatakse maksusaldust sisaldavat teavet kindlustusandjale liikluskindlustuse seaduse alusel hüvitise määramiseks. Samas ei ole seda õigust tervishoiuteenuse osutaja kohustusliku vastutuskindlustuse seaduse alusel hüvitise määramiseks (edaspidi patsiendikindlustus). Patsiendikindlustuse regulatsioon tugineb oma eesmärgilt ja ülesehituselt sisuliselt LKindlS-le: mõlemad süsteemid täidavad avalikes huvides nn kaitsefunktsiooni (kannatanu/patsiendi kaitse) ja vabastamise funktsiooni (kahju tekitaja vabastamine), olles osa riigi sotsiaalsüsteemist. Kusjuures TOKVS-i töövõimetuse ja ülalpidamise äralangemise regulatsioon kopeerib eelmist LKindlS redaktsiooni. Sellest hoolimata on kujunenud olukord, kus liikluskindlustuse kindlustusandjal on riigi infosüsteemis oluliselt laiemad õigused andmetele juurdepääsuks kui patsiendikindlustuse kindlustusandjal. Suureks probleemiks on, et patsiendikindlustuse kindlustusandjal pole praktikas võimalik saada juurdepääsu nn maksusaladust sisaldavatele andmetele, mis on vältimatult vajalikud hüvitiste arvutamiseks. See puudutab eelkõige TOKVS § 16 alusel arvutatava ülalpidamishüvitise (TOKVS § 13) ja töövõimetushüvitise (TOKVS §-d 14, 15) maksmist, mille aluseks on patsiendi netotulu (st sotsiaalmaksuga maksustav tulu). Selline olukord tekitab põhjendamatu ebavõrdsuse: • liikluskindlustuse kannatanute hüvitiste menetlemine on kiirem ja tõhusam, kuna kindlustusandjal on otsene juurdepääs vajalikele andmetele;	**ARVESTATUD** Eelnõu ja seletuskirja on täiendatud vastavalt.

		• patsiendikindlustuse puhul pannakse tõendamiskoormus sisuliselt kannatanule, kes peab ise koguma ja esitama sotsiaalmaksuga maksustatava tulu andmeid. See ei ole üksnes ebamugav, vaid praktikas sageli raskesti teostatav. Maksuandmete hankimine on ajamahukas ning võib olla kannatanule koormav, eriti olukorras, kus patsient on lisaks muudele tervisemuredele saanud veel tervisekahjustuse tervishoiuteenuse osutamisel või olukorras, kus patsient on ravivea tagajärjel surnud ja kindlustusandja vajab andmeid ülalpidamishüvitise arvutamiseks. Probleemi süvendab asjaolu, et hüvitisi makstakse perioodiliselt (VÕS § 136) ja pika aja vältel, mistõttu tuleb samu või sarnaseid tõendeid esitada korduvalt. See muudab süsteemi ebaefektiivseks nii kannatanu (patsient, ülalpeetav) kui ka kindlustusandja, tööandja ja riigi (täiendav halduskoormus) jaoks ning pikendab hüvitiste väljamaksmise aega. Sisuliselt on tegemist olukorraga, kus sama eesmärgiga regulatsioonide (liikluskindlustus vs patsiendikindlustus) puhul koheldakse kannatanuid erinevalt ilma mõistliku põhjuseta. See ei ole kooskõlas võrdse kohtlemise põhimõttega ega ka nende regulatsioonide kaitsefunktsiooniga. Oluline on märkida, et analoogne probleem on tõusetunud ka Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas. Terviseandmete osas on Sotsiaalministeerium probleemi mõistnud ja selle lahendamiseks välja töötanud ka vastavad TOKVS-i ja TTKS muudatused, mis peaks peagi jõudma Riigikokku. Seega on riigil olemas arusaam probleemi olemasolust ja vajadusest see lahendada. Arvestades eeltoodut ning tuginedes samadele andmetöötluse alustele (IKÜM art 6 lg 1 p e ning KindlTS §-d 218 ja 219), tuleks patsiendikindlustuse kindlustusandjale võimaldada juurdepääs MKS § 29 alusel TOKVS-i andmetele hüvitiste arvutamiseks. Kuivõrd TOKS ja LKindlS regulatsioonid kattuvad on olemas EMTA-l andmeteenus, mille puhul on tagatud ka IKÜM art 5 lg 1 p c koostoimes KindlTS § 218 lg 1 p 2, IKÜM art 6 lg 1 p-des b ja e sätestatud „vajalikkuse“ kriteeriumi täitmine, st konkreetsete isikuandmete töötlemine peab olema „vajalik“ täitmise kohustuse olemasolu (s.o kindlustusjuhtumi, nt patsiendikindlustuses tervishoiuteenuse osutamisel lepingu rikkumine (nt raviviga, § 8) ja kahju hüvitamise ulatuse väljaselgitamiseks (TOKVS § 13-16). Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku täiendada eelnõu § 1 sättega, millega muudetakse MKS § 29 p 41 järgnevalt: „22) kindlustusandjale liikluskindlustuse seaduse ja tervishoiuteenuse osutaja kohustusliku vastutuskindlustuse seaduse alusel hüvitise määramiseks;“ Palume esitatud ettepanekuid arvesse võtta. Oleme valmis vajadusel täiendavalt selgitusi andma ning kohtuma ettepaneku arutamiseks.“	